

Kære politikere, ret op på menneskerettighedsområdet

Af Formand for Rådet for Menneskerettigheder Sara Olsvig og formand for Ligestillingsrådet Kathrine Bødker

Menneskerettighedsarbejdet i Grønland er under hårdt pres. Det vidner de udmeldinger vi hører fra vores dygtige kollega Handicaptalsmand Christina Johnsen om. Der skal mere til, end at give halvhjertede minimumbevillinger på finansloven, og sige flotte ord om styrkelse af menneskerettighedsområdet.

Landets to talmandsinstitutioner for børn og personer med handicap har alle år kæmpet for at få øgede bevillinger, helt grundlæggende for at kunne løfte deres mandat udstukket i lovgivningen. En ældretalsmand, som også har forladt sin stilling, er udpeget med en ganske lille bevilling, og Ligestillingsrådets indsat samt den store, brede menneskerettighedsindsats under Rådet for Menneskerettigheder er lagt over i frivillige og ulønnede råd.

For et land og en befolkning, som kæmper med massive udfordringer i forhold til menneskerettighederne, er det bare ikke godt nok.

Vi ønsker at bringe tre budskaber til de opstillede kandidater til Inatsisartut og et kommende Naalakkersuisut:

1) Skab politisk uafhængighed

De udpegede talsmænd og råd skal være politisk uafhængige. Det betyder, at de tre talsmænd og medlemmerne af Ligestillingsrådet ikke skal være udpegede af Naalakkersuisut, sådan som det er i dag. Det er en helt fundamental grundsætning i FNs såkaldte Paris-Principper om nationale menneskerettighedsinstitutioner at man sikrer, at de som skal monitere og rapportere om menneskerettighederne ikke kan ansættes og dermed fyres af landets regering. Det kræver lovændringer at indføre denne politiske uafhængighed. Ved lovændringen om Rådet for Menneskerettigheder i 2018 sikrede man menneskerettighedsrådet en øget politisk uafhængighed. Hermed oprettede man også et eget sekretariat som dog ikke har styrket arbejdet, da en øget bevilling ikke er fulgt med.

2) En stærkere struktur

Der skal sikres en struktur omkring de tre talsmænd, institutionerne og de to råd, så de fagligt kan bakke op om hinanden – og ikke bliver ensomme i deres arbejde. I dag er der ingen faglig kapacitetsopbygning på det generelle menneskerettighedsområde da hverken Ligestillingsrådet eller Rådet for Menneskerettigheder kan ansætte fagpersoner for de bevillinger rådene får fra finansloven. MIO og Tilioq har sat utroligt flotte initiativer i gang og sikret en vis grad af kapacitetsopbygning, også fagligt. Men skal vi rykke på menneskerettighedsområdet bør Inatsisartut og Naalakkersuisut sikre, at de hensigter der var ved etableringen af Rådet for

Menneskerettigheder gennemføres. Hensigten var, at der etableres et lokalt forankret sekretariat, som fagligt bistår rådet i dets arbejde.

3) Økonomi til egentligt menneskerettighedsarbejde

Økonomien skal være i orden.

At udføre menneskerettighedsarbejde i Grønland - og i resten af verden for den sags skyld - koster penge. Det er ikke nok blot at kunne holde to rådsmøder om året eller have et sekretariat for driftens skyld. Skal en grundig monitorering og rapportering sikres, så skal der flere midler på bordet. Rapportering og monitorering er centrale opgaver for nationale menneskerettighedsinstitutioner. I dag foregår meget af denne rapportering og monitorering ved skrivebordsarbejde. Der er ikke midler og ressourcer til at rejse ud i landet og indsamle mere kvalitative input til rapporteringerne, og det er en svaghed.

Ud over monitorering og rapportering ligger en gigantisk opgave i, at oplyse om menneskerettigheder. Udarbejdelse af kampagner, undervisnings- og oplysningsmateriale er dyrt, og det løftes ikke som midlerne og strukturen er i dag – bortset fra på børne- og handicapområdet.

Inatsisartut har ønsket en menneskerettighedsinstitution

Inatsisartut besluttede allerede i 2008 - ved et tværpolitisk forslag fra Siumut, Inuit Ataqatigiit Kattusseqatigiit Partiiat og Atassut - at Naalakkersuisut skulle undersøge muligheden for at oprette Grønlands egen menneskerettighedsinstitution. Årene er gået, og en løsning, hvor det danske Institut for Menneskerettigheder er national menneskerettighedsinstitution også for Grønland er valgt. Men politisk har der hele vejen igennem været udtrykt en forventning om – blandt andet ved tilblivelsen af Rådet for Menneskerettigheder, at man i Grønland gradvist skulle opbygge kapacitet til at kunne få sin egen institution af en eller anden art og grad.

Ja og nej til kommissionsforslaget

Kan vores budskab tolkes som en støtte til forslaget om en menneskerettighedskommission de nu tidligere Naalakkersuisut fremlagde i december? Svaret er ja og nej. For der var mange fejl og mangler i forslaget, og ikke mindst havde man ikke sikret inddragelse af de berørte parter i udarbejdelsen af det. Grundlæggende er det vores indstilling, at noget gøres anderledes end i dag, og en styrkelse af området kræver at de faglige kompetencer i landet støtter op om hinanden og ikke mindst udvides markant. Vi forstår forslaget som at man ønsker at etablere Grønlands egen menneskerettighedsinstitution, og det er vi grundlæggende enige i, skal ske.

Man kan læse mere i Ligestillingsrådets og Rådet for Menneskerettigheders høringsvar til forslaget.

Kapacitet skal opbygges i Grønland

Der skal findes en model, hvor de gode aspekter af de eksisterende talsmandsinstitutioner bevares, og hvor videns- og kompetenceopbygning sker i Grønland. Det kræver også markant flere økonomiske midler end at lægge de allerede utilstrækkelige bevillinger til fem udsultede institutioner, talsmænd og råd sammen.

Afmatningen er til at tage og føle på, og vi føler med den afgående handicaptalsmand og ældretalsmand. Vi oplever også en afmatning i Rådet for Menneskerettigheder og Ligestillingsrådet, hvor vi arbejder frivilligt og ulønnet.

Så kære politikere – vil I styrke menneskerettighedsområdet, så tag disse udfordringer alvorligt, og ret op.